

Tekst: Jona 1: 1-16, zondag 5 mei

Lieve mensen, gemeente van Christus,

Als 4 mei een persoon zou zijn, zo vroeg ik me af, zou ze dan 5 mei zo dicht op haar huid verdragen? Om de verhouding tussen 4 en 5 mei in zijn onbevattelijke scherpte te tonen, neem ik u mee naar een krantenberichtje. De details weet ik niet meer. Het artikel heb ik niet bewaard. Maar ik herinner me de impact die het op mijn bewustzijn had. Ik las hoe een overlevende van vernietigingskamp Sobibor, ene Philip, vertelde hoe hij de joden die in het kamp aankwamen naar de gaskamers moest begeleiden. Hij moest ook bij de vrouwen het haar afknippen. "Doet u het maar niet te kort," zeiden sommigen dan. Wat hen enkele tientallen meters verderop te wachten stond, ze hadden er nog geen idee van. Daar liepen ze regelrecht de gaskamers in. De man hoorde zijn leven lang wat toen klonk, hun ten hemel schreiend gekrijs.

Vandaag is het 5 mei. Afgelopen vrijdagavond waren we even bij mijn ouders. Hoe het ter sprake kwam weet ik niet meer. Maar we kregen het over de oorlogstijd. En mijn vader was 7 toen die begon en vertelde, dat ze bij hen thuis onderduikers hadden. Een van die onderduikers was een Jood. Hij heette Herman, en iedereen noemde hem Herman de Jood. Een jaar of drie schuilde hij bij hen in en rond de bakkerij van mijn pake. Na de oorlog, zo zei mijn vader, is Herman getrouwd en kregen zijn vrouw en hij een kind.

5 mei staat voor vrijheid en voor de kostbaarheid daarvan. 5 mei staat voor de vrede en voor de kostbaarheid ervan. Het grote gevaar ervan is dat die beide vrede en vrijheid te vanzelf gaan spreken. Ik ben van 1962. Van 17 na de 5 mei 1945. Van vluchten, van deportatie, van massavernietiging, van al die Son of Saul, Anna Franks, Etty Hillesum, families van Levinas, Eli Wiesel en miljoenen andere Joden weet ik dat mijn invoelingsvermogen te kort schiet, net zoals ik weet dat ik ook niet echt in kan voelen hoe het is om vluchteling te zijn.

4 en 5 mei zitten dicht op elkaar, misschien te dicht, maar door de doden zo dicht op de vrijheid te zetten, zien we wellicht scherpen hoe verschrikkelijk al

die doden waren en hoe verschrikkelijk waardevol vrijheid. Dat jezelf kunt kiezen welke weg je als mens gaat...

Dat brengt ons bij Jona, die krijgt van God een opdracht ga, naar Nineve, en hij gaat naar Tarsis. Jona is kennelijk vrij om te kiezen. Of is dat schijn, aan de buitenkant zo? Hoe dan ook, hij vlucht, Jona vlucht voor Gods opdracht. Jona vlucht met een geheim. Hij draagt dit geheim mee in zijn naam.

Jona betekent duif. En de duif – weet u - is symbool van de heilige geest. Die geest die op Jezus neerdaalt als een duif. Die bij Noach terugkeert op de ark met een olijftakje in de snavel. En van de olijf komt de olie waarmee Christus ons zalft als hij zegt Vrede voor jullie.

Een duif is ook symbool voor vrede. Vrede is kostbaar en kwetsbaar, in het groot en in het klein. Jona de Duif, om hem nou een vredesduif te noemen... Hij is eerder een duif met vrijheidsdrang. Is Jona's instinct niet die van de heilige geest, die net als de wind waait waarheen hij wil? Jona's wil geschiedde dus en niet die van God..., Jona is vrij om te kiezen als God hem roept en oproept: *sta op en ga naar Ninevé, de grote stad*. Het eerste, *opstaan*, dat doet Jona, maar het andere, naar Ninevé gaan, daar past hij voor. Wat is dat in Jona dat hij deserteert?

Hij moet naar Ninevé en gaat naar Tarsis.

Jona wil niet naar Ninevé, zit het hem in de grootte van die stad? Ik durfde vroeger niet naar Amsterdam om te studeren, die stad was me te groot, te overweldigend, en dat is nog steeds zo. Doe mij maar Franeker. Jona gaat naar Tarsis. Waarom Tarsis? Is het kleiner, dichterbij of mooier? Dit zijn vragen waarmee we het schip in gaan gemeente. Want het gaat in dit verhaal van Jona om iets in de mens, en de genoemde plaatsen symboliseren ook iets in ons mensen. Ze vertellen over ons leven wie en wat we zijn als mens. Zo staat Tarsis voor de weg van de mens, waarin groei en ontwikkeling centraal staan. We gaan voor hoogste groeicijfers en ongebreidelde ontwikkeling. Dat is de weg, dat is de wil van de mens en dat wekt de grote storm op, die rolt uit Gods hand. En de grote vraag is wat gebeurt er intussen met de duif.

Jona daalt af in het scheepsruim en valt in een diepe slaapt, midden op zee in de storm.. Het water de zee, is beeld van de tijd en in de tijd gaat het zomaar stormen.

Dat wekt bij de 70 bemanningsleden - 70 is het symbool van de mensheid - grote angst op, WE VERGAAN schreeuwen ze.. En dat wekt bij de schipper een herinnering op aan die ene, die vreemdeling, die vluchteling, die duif, die drager van de heilige vrede... Waar is die vrede? Die ligt te slapen, in een diepe slaap. Zo is het in onze gestresste wereld. In ons ligt ook een Jona te slapen... En de diepere zin van dit verhaal is, dat die gewekt worden, zodat in ons die vrede vleugels krijgt. Zodat niet onvrede en oorlog in ons heersen.

Het stormt.

Jona ligt te slapen. De schipper herinnert zich hem, wekt Jona, het onbewuste wordt bewust – dat betekent wekken -en met hem wordt ook de heilige geest gewekt, de vredesduif.

Ze loten en het lot valt op Jona. Wie ben je? Wat is het in jou dat het zo te keer gaat?

'Ik ben een Hebreëër.' Hebreëër betekent 'van de andere zijde, komend van de overkant'... Daar komt Jona vandaan, daar komt Noach, daar komt Jezus vandaan.

Wat moeten we doen? roept de gepanikeerde bemanning. *Gooi mij in de zee.*

Na een schuld gebed en vergeving ineen Jonassen ze Jona, de Duif, in zee. En dan gebeurt het wonder, de storm staakt en woedt niet langer. Er is vrede...

Er is vrede... in de tijd dankzij het geheim van de duif. Zoals Jona het geheim van de Heilige Geest bewaarde, zo vond God schuilplaats bij Etty Hillesum in haar innerlijke tabernakel, tijdens de inktzwarte weg naar Auschwitz. Zo ook wil God in ons wonen, opdat wij in de stormen als een schipper Jona wekken en zelf het wonder ervaren, van een grote kalmte die uit God is, die ons vrede schenkt, een vrede die van God komt, die in Christus is als hij verschijnt en zegt ons: vrede zij met jullie.

Amen